

Váczy Jépont Tamás

EGY IDEGENVEZETŐ MAGÁNÉLETE

utcakönyv

0. BEVEZETŐ

Köszönöm a *néhai, az élő és kitalált hőseimnek, hogy részt vettek ezen a sétán!* (egy Idegenvezető)

Alig kell nagyobb felület, mint egy gyufásdoboz és rajzolhatunk.

Egy levesestányér aljára festett cérnametélt, ha pontos, hosszú ideig kapirgálható.

A csönd nem hoz békét, a dörzspapír nem pihen, mint ahogy nem pihen a sámli, a díszkard vagy a nyúlprém sem. Ezek nem hátratekintő Jóságok!

Nyugalmat okozhat egy véletlen meggyulladt fácska, az agyongondolkozott éjszakák, hátizsákok és a bérfuvar. Egy virág, egy kutya meg egy mimóza. Vagy egy el nem helyezett bomba. Egy szép lány válláról lecsókolts csillag, krémeslepényről lefújts porcukor.

Az idegenvezető hátratekintő Jóság. A már bejárt terület. Are viszi a Járatlanokat. Ha befizetnek és követik, mesél. A mellékutcába is becsalogat. Hogy húzza az időt, és növelje bevételét.

Egy-egy fácskánál könnyebbek, egy boltocskánál szegényebbé válhatunk.

Az időjárás nem lehet akadály. Zápor, szél, zivatar, hősza-kadás.

Fegyverropogás, egy nő gyöngyöző nevetése. Kutyaugatás, aknaszilánk.

Savas eső, mézízű csönd. Selymes hazugságok vagy ónos ígéretetek. Szerelem-szerű várakozás, ciklon-tánc, munkadal, a kötőre hátat rohasztó görnyedése, hurrikán, mésztrál. Fékező barátság, lendítő ellenség, gátszakadás. Özönvíz és millió voltos repedés. Ember-lavina aszálymagány. Az utca végéről előtörő ár, mely halottakat sodor, hogy előre jelezze: hova készülsz, hová mész. Mert jöhet valami Új, Mikor az utolsó mondat mint jégkockába a buborék. Belefagy, és a semmi láthatóvá válik.

„Elmúlt kedveseim koponyáit görgeti a szél.”

I. AZ UTCA

UTIFŰ - Plantagó (útílapu)

ULAPI - 1. útífü

2. bojtortján

ÚTSZÉLI ZSÁZSA - *Lepidium draba* (borserejű fű, kásafű, kos homlok, nagyborókafű, pórmustár, rézsuka)

UTAMBOR - *Lepis vinum*

(részegesfű, asszonyhaj, vesemesse)

UTCALÁNY - *Ancillata viatoris*

(rihe, ribancvirág, megdug - vagy céda nád)

UTCAKÖNYV - *Librum iepontis*

(olvasóka, sarki papiroska, szagosfüge, vaksapka)

(Új Fanyar Lexikon, 103. o. Trep-vác)

AZ UTCA húsz fokkal tér el az észak-déli iránytól. Nem is utca, inkább karcsú, barna tér. Balkézről fasor vezet egészen a köldökéig.

Itt kunkorodik bele a „néhai” fölsóvillamos immár elgazosodott sínparja.

Nevezzük ezt a BÚR-háború emlékművének. Hossza, másfél alma (egy közép méretű jonathánból ennyi fogy el suliba menet,

ha tisztességesen harapunk). Keresztbe egy harsintás, több fékcsikorgás, esős időben számtalan pocsoya. Négyezer indián lépés, 26 kutya Ugatás, 94 macska Táv. 280 állandó Lakó, 643 bejáró Dolgozó. Hét mellékutcából kismamák százai rajzanak ki délelőtt, és majdhogynem ennyi tébláboló öregember. Ok közeli szociális-lakók. Az Otthon tétova tárgyai, akiknek már nem juttott dominó vagy kártya, és már minden megkötött sálat lebontottak.

Téblábolnak mert nincs gombolyag, nincs program és nincs SZÓ. Téblábolnak, csoszognak, szipognak, mert minden pillanatot túlélés egy pengevékony úton. Kukorely Andor báró, 1886 telén az Úricasino hátsó termében (ma Várpatok Vendéglő) két száz kanadai-hársfát kártyázott össze - hála a jó leosztásnak! Az árnyékos baloldalt neki köszönhetjük! Liba-tér volt az istenadta és Hosszú-árok. Fő uccává lépett elő, majd Dózsagyörgyi úttá. Később: Búr utca, Vitéz Nagybányai Horty Miklós fasor. Hunyadi utca és megint ez a dózsagyuri. Dózsa György úr megelőzte és kerülgette a J. V Sztalin sugárutat. Ma: Sic transit, Glória Mundi-utcának hívhatnák.

Ákárhogyan is számoljuk: négyezerháromszáz lépés.

Kavicscsikorgás, szelt-gaz, ablakból szivárgó naftalin illat, rádiójáték-szag, tévéorozatok bűze, átkok-megbocsajítások, félig érvénytelenített villamosjegyek, óvszerek, tamponok, szétázott verseskötetek, kemény és félkemény papírok, elhagyott irkák, háttérsugárzások, lázlapok, csorba kések, szerelmeslevelek, már elülhetetlen palánták, Katalinok, Erzsébetek, Máriák. Széltápitott macskatetemek, földiák, legyek.

AZ UTCA húsz fokkal tér el az észak-déli iránytól. Egy ezerkilencszázhetvenes Város és környéke című mappa, ötödik oldalán, az A per hármas alapján információ, egyébként csak beteges koordináció. Valójában nem is utca, inkább öntelt irány. Terpeszkedik, mint a régi Görög Bölcseken a katonáskodás és a gondolkodás egyidejű igénye. Ki is nyiták nagyrészüket.

Ebben az utcában meglehetősen kevés Görög Bölcse él. Mégis elmúltak. Azóta is elfelejtett villamosvágányok kanyarodnak emlékükre, és mindenhol fölbukkanó gaznövények virítanak. Ha banánt eszünk, hossza-széle egy. Egyszer eldobjuk, és haza csúszunk.

Az Út-Idő-gyümölcs-Állandó négyzetgyök mentesen itt mindig Rézsarányos. (Ez Vitala képlete. Ld. Vitális et. ügye a Várpatok Étterem címszó alatt.) Ez az Utca nem különb a szomszédos utcáknál, nem hiszünk, hogy szélesebb vagy keskenyebb. Az adott propaganda határozza meg; ártér-e, vagy befagyott folyó. Az aljzatától számotkérő idegenvezető nem nyavalyoghat. Nem tudjuk: karamell, hungária-krem, promenádváz, repedezett felédes felület vagy szakembermentes bevonat? És mennyi minden fölötte. Egy kártyacsata, egy vidám mosómedve, egy masztodon, egy félig elejtett mondat. Avar sírok a mélyben és családi ékszerek tonnái. Kák, Mák, Ludmillák. Szőreahagyott kutyák. Beküldetlen üdőtőskupakok, élve eltemetett katonák. Valahol a Plexi cukrászda előtt egy fél aranyfülbevaló. Várfalakat erősítő ágyúgolyók. Egy fehér tenorista kottagyűjteménye, a volt Urikaszinó híres fekete pincére, a cukorgyári vörösök kiomlott kék vére. Órásmester von Dolfi gyermekkori pápaszeme A. D. 1936. Mind jó mélyre taposva, víz által ledöngölve, vagy csak mint a féreg lassan leereszkedve a mélybe,

AZ UTCA húsz fokkal tér el az észak-déli iránytól. Megbízhatatlan források szerint az északi szélesség 47° 28'58" és a kele

ti hosszúság 19' 08'06" óra alatt. Az Adriai tenger vízszintje fölötte, azt hiszem 96,376 méterrel. Ám a közeli Duna legjobb esetben is csak 250 centiméterrel kedvez - magas vízállásnál. Itt a balkáni-kacagógerle az égbe fúrja magát, a giliszta pedig alászáll a mélybe. A rosszakat errefelé kitüntették, azután agyonlőtték. A jókat előbb agyonlőtték és csak azután tűntették ki. Tudjuk: a se ilyeneket, se olyanokat pedig kiköpik az urak és az istenek. Nem tehetünk ez ellen sokat!

Egy út, amely rövid, de fecseg. Mehetünk, Barátaim. Ám, ha jönnek is velem, már hűvös vagyok a Bájra és idegen a Vezetéssel!

II. A TEMPLOM

„és akkor a jászolban, a jószagú szénában
fölgögött egy gyermek.
Világ árvája, mindönki ápolója.
A későbbi Gyám, Gyógyító, Hírhozó.
Tuggyák meg Ő volt a mi Mögváltónk.
No né mönnyünk el most kis Templomunk kitött
persölye mellett, hogy né adakoznánk!
A plebános úr is, mög az a némbör házvezetőnőnk,
aki mán harminc éve gyüerméköl.
Oszt most fekete csipekés bugyira vágyik.
Mög kubaszivarokat szí. Hát:
Borra tössenek!”

(a makai kistemplon harangozója,
1973. vasárnap, ebéd előtt)

Megszólt a sziréna.
MINDENHOL ISTEN KEZÉBEN VAGY!
Ne zúgolódj! Bizzál bennem, mert az
Istent szeretőknak minden javára válik!
TUDOD-E HÁNYAN VANNAK, AKIK
CSAK A SZIRÉNAZÚGÁS MELLETT
ÉRTIK MEG, HOGY NEM MINDEN EZ
A FÖLDI ÉLET, HANEM
AZ ÉLET VÉGSŐ CÉLJA ÉN VAGYOK?

(Vigyél magaddal az óvóhelyre! Kezdetű
Vízhatlan, négy oldalas, zsebkártya.
1944. KLÖSZ Budapest.
Fk.: Tóth J.)

A TEMPLOM (1) 1920-ban, a vörösteror túlkapásait enyhítendő, a jelenlegi Régitemplom plebánosának, Teller István nagytisztletűnek köszönheti megépülését. Kevéske örökségét az okkor Liba-tér vizenyős, kavicsos, gödrökkel jócskán ellátott telkébe fektette. A hívek lelkes megadóztatása révén, már szeptemberben rözsényalábokkal és városi hulladékkal töltette föl. A Város ily módon örök időre letudta hazafias kötelességét. A város egy építőmestert is adott Ciro del Medicó személyében, ám az a gyanú is felmerülhet, hogy talján lévén az istenadta, az Isten adta és egy Milánó melletti kisváros, nevezetesen Melegnana szülötte, mégse magyar! A következő év tavaszán hittel és tizenhét méter mélyen megkezdődött az alapozás. A helyszínen bányászott agyagból kiégetett téglák száma meghaladta a hárommilliót. A mészkövet Keszegről, a faanyagot a Pilisből hozták. Öreg Baranyi Kovács János fémszőgeket, vaskapcsokat gyártott. Plesz József cukrászmester négy főzőasszonnyal közkönyhát létesített az itt dolgozó kubikosok, kőművesek, kőfaragók és bányászok részére. Így esett meg, hogy a polgárság 1 korona hűszért, a proletárok keserű kenyerét ehetette. Míg azok kíváncsiságából, az utóbbiak ingyenesen. Az éttrend-változatossága miatt 236 korona bevétel mellett a nézőtér elnéptelenedett. A Templom fölemészített hétmillió aranykoronát és két építőmunkást. Hortos Bálint orosházi kubikos nem a Dóm, annál inkább a pálinkának köszönheti leszúrattatását. Ám a harangtorony 80

méter magas. A kupola pedig 52. A „Hazáért” nevű nagyharang 18 232 kilogrammot nyom. Negyedóránként egyet, félkor kettő, háromnegyedkor pedig hármat üt. Egészkor mindennek a dupláját. Hát ezt számítsátok ki! Én kiszámoltam. 1991. szeptember 9-én 885 ó33. Ennyit ütött az óra. Mit ki nem bír egy nagyharang.

A TEMPLOMOT, a szegedi Dóm átadását megelőzve, 1930. szeptember kilencediként szentelték föl.

Habán Emánuel, aki az időközben elhunyt Teller plébános örökébe lépett, a belső munkálatok elvégzésére az akkoriban divatos templomfestőt, Kabaí Horváth Miklóst nyerte meg. A tömjénillat keveredett mésszel, temperaszaggal és a baloldali oldalhajójában hortyogó Művész úr pálinkás-fosos penetrájával. A templomszolga, nevezetes Világos Ármin, így hát perselyező botjával nemcsak a szegedi plébánián, hanem Kabay Mesteren is ütött egyet.

Klébersberg Kunó a sírjában, Horváth Miklós egy foszlott műseruhában fordult ekkor jóízűt.

A lelkes hívőkből álló körmenet a déli kerítésnél fölállított első Világháborús örökmécsest, a második körben eloltotta.

A helyi Lapok a széljárásnak és holmi véletlennek nyilvánították. A mécses ma ismét ég.

Helyi lapok viszont nincsenek.

Hazudnék ugyanakkor, ha megtéveszteném a tisztas érdekoldót.

1943-ban a Haza ! Virrad ! címmel a Mulatósök és Korcsmárosok, 44-ben a várpatoki Sportkör adott ki újságot. Ez utóbbi mint Téli Lapok (Száll a Sí címmel). Próbálkozások voltak még, a 47-es Többet-Jobban, és a Töröm a Fejed Elvtárs, AVÓ által kiadott ványával is.

Halott gyöngy a Cukorgyári Híradó. 1959-78. Olvashatatlanul stencilezett példányai úgy enyésztek el, mint vödör mézben egy kanál cukor. Legmegrendítőbb cikke a „Mossunk kétszer kez, mielőtt hazalopnánk az édes levelet!” volt.

Pedig hány kiskölyök várta aput, anyut, nagypapát a kapunál.

És mennyire divatba jött a kiszíthand.

A pofont osztó kezek előbb lenyalattattak, azután ütöttek, majd lehanyatlottak.

Gyönyörű évek, selyemcukorral ért föl egy pedagógiai frász.

A Templom szempontjából, csak az édességmentes, igaz titkos hittanórák váltak nevezetessé. Meg a ragacsossá rágott kenyérből végére tapadt húszfilléres. Ma nem a perselyből kihalászott pénz a Tét. Maga a doboz.

Galambdúcna, kutyaólnak, postaládának éppen úgy megfelel, mint kertiszéknek.

Isten látja lelkem, itt a TEMPLOMBAN fogdosom az Utolsó Vonat fenekét egy szagosmisen.

Uvé a tömeg miatt préselődött hozzám (halleluja) és a sekrestyésre gyanakodott, amiért én nehezteltem, ő meg pironkodott.

Akkoriban a páholy volt csak igazán foglalt.

Tekintélyes orgona terpeszkedett ott, és kézzel-lábbal egy korall előjátékot fumigált rajta Pataki Sebő (minő tréfa!)

Nehezen vettem az első félidőt.

Uvé nem az egyetemi múltam rossz emléke volt, hanem a körösvény gyöngy leánya. Már-már menyasszony. Márvány-ara.

A félkegyelmű Szilasi szorongatta a patakparton esténként órabérben.

Szilasi a BUR-FC középpályása volt, ifjúgárdista és furunkulózisban szenvedett.

De ez nem az orgonajáték kapcsán jutott eszembe.

Különben is én csak a pánsípot szeretem.

Pánsíp párti vagyok, jó földermesztett rokona a Komatálnak. Adok-kapok. Füttyölök a világra.

Estem én már le Utó Viroskáról, hajde hányszor. A Szilasi meg attól is transzba esett, ha az ujját odadughatta volt.

Fúj! TEMPLOMRÓL beszélek és mindig félre lépek, mint Gazda Vince lova a barázdába.

Nos, itt esett meg születésemet megelőzve, hogy egy szárnyasbomba, a főhajót nem kímélve, áttörte a tetőt és az oltár előtt landolt.

Nem volt szíve fölrobbanni.

Vitális András partizán és tűzszerész (Viala, későbbi mártírunk apukája) merészkedett az albioni dög közelébe, Na meg Habán nagytiszteletű, aki mellette térepelve adogatta a szerszámokat, mint szkeptikus asszisztense a „Kórboncnok” Úrnak.

Égigérő műtét lehetett volna, nem mondom.

- Látod András, csak *béjöttél az Isten házába, és kommunista létedre itt hajlongsz a Kisjézus előtt.*

Meg is hálálta Vitális elvtárs ötvenkettőben.

Meglaptykálták az úr szolgáját itthon is meg az Andrásy úton is.

Pedig Habán Emánuel nem volt akárci legény korában.

A TEMPLOM építéskor úgy vitte a négyemberes gerendát, meg a faragott követ, mint mészáros Mák Albi a fél marnákat.

Szeretettel tolta félre dülledtszemű báránykáját: a *legerősebb gurtni a hit fiam-birka. Hittel még a keszegi kőbányát is el lehet hordani. No, arrébb!*

Mázsa körül lengedezett az a kis kőrozetta.

Dehát Nagytiszteletünk is akörül súlyosodott tátótszájú hivei fölött.

Na, meg a fölsőbb kapcsolatok...

Szelíd lélek, vad testet táplált.

De táplálta is sváb létére, magyarosan.

Pedig visszaküldött minden finom kosárkát bontatlanul.

- *Csak szalonnyát, gyermekeim, csak szalonnyát, az Úmak is zsírban telik a kedve.*

A guta vitte el később, nem az ÁVÓ.

Most ott állhat még nála is erősebb Gazda előtt, mindig mészporos reverendáját csapkodva és büszkén mutat le templomára.

Aldja meg az Úr!

Nincs mellette az örök Tényi, a jámbornak alig nevezhető templomszolga, Tényi úr, aki egyszemélyben volt giling is, galang is.

Csilingelő perselyrúdjával kupán vágva a későnjövőt.

- *Séfen ézs sendesen!*

Mint minden regénybeli sekrestyés, sánta, púpos, fokhagymaszagú és fingós volt.

- *Misináijk, asza kelkafosztá úgy pölpújt.*

Csak a misebort nem lopkodta, mert absztinens volt az isten pottyantotta.

Utána is halt a gazdájának. Fölkötötte magát a kiserdőben.

Elfelejtette, hogy így fuccs az üdvösségnek.

Ó baja. Amen.

A TEMPLOMBAN voltam kihirdetve Első Máriával kétszer.

A harmadiknak egy elhúzódot legénybúcsú vetett gátat.

Az elmaradt frigyét bánta még:

a.: a Plexi cukrászda háromemeletes tortája (akkori! 2000 Ft)

b.: nyolc darab, már lekopasztott tyúk (házi, á. 120 Ft)

c: tíz kilogramm vegyeshús (marha, sertés, birka)

Ez esetben az akkori árakra nem emlékszem

d.: aminthogy a már előre lesütött házitészta, édességek

kereskedelmi értékét sem tudom megbecsülni ma már.

e.: ám a cizellált aranygyűrűk árát igen, á. 1870 Ft

Őket bravúrosan számba kapva, egy pohár sörrel leöblítetem. De erről később szólunk még.

Egen.

És itt a Templom kertjében szeretkeztünk Gyönggyel (Merem remélni, malackodásunk miatt nem kellett újrászentelni a Templomot.)

A félig vasrács, félig a vasutak mellett: országosan ízléstelen betonkerítés övezte kerületet meg a Kishurok, a fővárosból kizötykölődő egvágyányú villamos.

Ellentétben a Fölső, avagy Nagy hurokkal, ahol még igazi Végállomás is volt (lásd ott!)

Itt kulcskerével kerülgették egymást a századeleji vonatok (Hogy miért nem viszonylatokról beszéltek? nem is értem...) Ott

telente rumosteával, forralt borral kezükben topogtak a kacorkirály-csizmás kocsivezetők és konyakosmeggyet szopogattak a vonatkísérők.

De megint csak fecsegek, pedig még CSAK a Templomnál járunk.

(Igaz az Idegenvezetőt is méterre fizetik, akár a Költőt. Ennyi.)

És itt esett meg, hogy egy újévi Hálaadó misén, későbbi kedvesem, Ajándék, megróvó pillantásait élvezhettem. Ugyanis a Mea Culpa alatt rendszeres füttyögetés hallatszott.

Egy falkányi únot, elkényeztetett gyerek ült mögöttünk.

Az már föl se merült benne, hogy rajtam kívül lehet valaki is, aki fegyelmezetlen, hiszen Boldog.

Akkor én már fegyelmezett és boldogtalan voltam.

Mert megérintett a megismerés szele.

Nem Együtt Vagyunk a szeretetben, hanem szeretnem kell azért, mert Ő velem kegyeskedik lenni. Hát így!

A TEMPLOM valójában nem csak Teller plébános és Habán esperes erőnyeit tükrözi. A többszáz híven kívül, még egy érdekes pogány jókedvét is.

Néhai öreg Bene Ferenc, malomgazda, a régi templomot szolgálta, és a malma ott állt a jelenlegi Cukorgyárhoz támasztva.

Mi sem természetesebb: az az erősebb, akinek a támasztécai biztonságosabbak.

Hát a malmot a cukorgyár támasztotta, a gyárat az ott dolgozók.

A munkásokat és főleg a nyomorult asszonyokat pedig az Egyház.

Habán Sámuel aspiráns, kapcsolatai révén cukrot, olajat és szentekről készült levelezőlapokat osztogatott. Öreg Bene Ferenc lisztet.

Feri bátyám úgy vitte a zsákot, hogy kettőt vállra, kettőt keresztbe átkötőnek.

Ám a klérus sem hagyta magát.

Elküldé az ő Samuját, ki megtevé ugyanezt.

Azzal a különbséggel, hogy „tetőt” is kért.

Kettőt vállra, kettőt keresztbe, egyet a tetejire.

Na és, hogy be ne ázzon, a legszebb garatpucoló lányt: eső ellen.

A VIRTUS akkor zajlott, amikor még Teller plébános minden hátrahagyott pénzecskejét a Liba térbe ölték. Erőművésznünk hivatalokat járt, az Új Utcához és az Új DÓMhoz „múlt elbánás” ügyében.

Ebben az időben Vitális, Vári, Fölsőkovácsi Hammeri Béni, Danyi Attila Szegeden meg Vácot ülték. Kun Bélát elnyeltek az ázsiai éjszakák. Az elvtársaknak már nem kellett az elvtársak.

És Sztálin úrral egyidőben tűnt el a Molnár.

Mi csak por és hamu vagyunk és első osztályú finom liszt.

Ami csak szóból rakatik, az anyyi, mint rossz beszéd.

A följelentők pedig addig élnek, míg nem hálnak!

NAGYI azt mondja ne füttyögessenek, mert a számra ver.

De hát az előbb meg mindenki telitorokból énekelt. Nekik lehet vigadni?

Az „Amúrit” akartam volna...

Ott elől fekszik a Kisjézus. Nagy azt súgja, most született meg. De akkor mér nem bömböl?

És miért vannak ilyen kevesen, ha már ekkora böhm házat építettek neki?

Nagy szerint, mert az emberek nagyrésze fél, és maradj már csendben!

Klassz! Akkor mi vagyunk a kistrésze.

Jó késő van.

Ma meg szilveszterkor szoktam csak ilyen későig föntmaradhatni.

Másik nagymama szerint újévkor van karácsony. Fura.

És szerinte Mikulás sincs, csak Télapó, meg semmiféle angyalkák nem díszítenek semmit.

- Anyád vette a kispiacon azt a satnya fát, a hülye fiam meg asszisztál ehhez a klerikális micsodához.

Hát akkor a Lenin bácsi született jászolban?

Nagyi azt mondja, ha kiértünk, kegyetlenül eltárgál.

- *Ilyen szentségtelen dolgokat csak a hitetlen másik nagyanyád beszélhetett.*

Ez nem igaz. A másik Nagyi nem lehet hitetlen.

Hiszen kacscát töm, meg mozit csinál a tömegeknek.

Így mondta: Világosságot viszünk a sötétbe.

Ja, meg finom csőregét. Ezen porcukor von.

Én darálhatom a mákdarálón.

Meg van egy nagy rézmozsara. Abba prézlit kalapálunk szárazkenyérből.

Most csöngetnek. Biztos azért, hogy ne aludjon el senki.

A papbácsi - jó nagydarab - hajlong és csókolózik egy keksszel vagy mivel.

- *Összetörlek* - sziszezi anyám anyja. - *Ez Templom! Ha kimegyünk, leszkapsz!*

Most meg azért kapsztam, mert kimarkoltam egy csomó húszfillérest a tányérbő.

Mit csináljak, a Tényi bácsi az orrom alá dugta.

Nagyi azt mondja: abba tenni kell és nem venni.

Amikor a pofás után elgurultak a pénzek, két srác - az egyiket ismerem - elkezdett csilingelni.

Úgy látszik, észrevettek ők is.

Habán papbácsi meg is haragudott, mert hátat fordított.

De mi is hátra fordulunk, mert huzat lett.

Bejött két bőrkabátos.

De jó! Már kettővel többen vagyunk bátrak!

Ok is kistrészek?

Mindenki gyorsan letérdel. Büntetés lehet. Nagyi lenyom.

Ok is ministránsok? Nem egészen, sziszezi mögöttem, a hidegben is izzadó, kövér néni.

Ha hazamegyünk, ragasztok papírból meg csokipapírból koronát és én leszek a három királyok!

A kari-szünet után az oviban csinállok egy kis templomot.

Nagy részt félnek és alszanak a pisések, de én, meg egy kis rész: nem szoktunk.

Hát nekik csinállok!

Ja! És szerzek egy bőrkabátot.

Másiknagytól elkérem a rézmozsarat... és giling, galang... fölföltirabjaia... PUFF, most megint kaptam egyet.

Térdepelni, fájni, nem félni és minden kérdés után kapni egy frászt.

Olyan jó KERESZTÉNYNEK LENNI!

III. A SZOBOR

Emberi v. állati test idomait, szilárd anyagokkal, három kiterjedésben ábrázoló, általában minden oldalról szemlélhető (körüljárható „kerek”) műalkotás.

(Műv. Tört. ABC részlet)

„Ti is a segge-hasadékába dugtátok a leveleket?” (1)

„... és én egyszer még a stadionparki orjás tornásznőcitet is megcicerészttem...” (2)

„Az emberek épp egy hatalmas acélkábelt dobtak a huszonöt méter magas kolosszus nyakába.

Mások hegesztőpisztolyt és oxigénpalackot hoztak, hogy elvágják a szobor bronzcsizmáját.” (3)

21. *Avagy nincsen-e a fazekasnak hatalma az agyagon, hogy ugyanazon gyuradékból némely edényt tisztességre, némelyt pedig becstelenségre csináljon?* (4)

1. Dr. Plesz Zsófia Zelma gyógyszerész emlékiratai - 86. o. 34. sor

2. A kis Hutter dumája. Szül.: 1949. dec. 3.

3. Kopácsi Sándor: Életfogytiglan 102/28.

4. Pál levelei a Rómabeliekhez 9.21

A SZOBOR, Kossuth Lajos mellszobra egy kavicsággal és bávatag virágokkal övezett létesítmény. Főállásban műtárgy, amúgy kutyasi-pálya (sic).

Valamikor a századfordulón kövítették a Libatér-Vámház (ma posta)-Kispiac háromszögébe.

Lászlóffy Aladár VÁLTOZATOK A TOJÁSRA

1. Egy kis kozmogónia

Világűr láthatatlan éje -
ím a tojásalak tökélye!
Mint finom erezet, befutja
a mitológiák tejútja,
sárgája Nap, az élet kútja
melynek arany felszín a mélye...
Nem nehéz megegyezni ebben,
csak annyi az eldönthetetlen:
e tartalom mennyit is tárol?
amit a tojáshéj határol,
arról mikor mit mond a praxis?
hogyan egy galaxis? százgalaxis?...

2. Tojás-tőzsde

Ettől a kolibritojásig
minden a képzelettel játszik:
logikák geometriája
jutott valaha a tojásra.
A kérdés az - egy fészkelja
az alap, melynek mentén vallja,
hogyan kiterjeszhető az űrig -
avagy onnan indulva szűrik
le azt a forma-egyszereget,
hogyan griffet, struccot,
vörösbegyét,
rigót, poszátát, tyúkot, bankát
beleértve (ezt meg kell értenie
a címersas, bagoly vagy vércse) -
milyen TOJÁST vehet a bankát:
tojásalapot vett magára
az élet legfőbb valutája?

3. Óda a serpenyőben

Sütöm a reggeli tojását,
galaxis liliputi mását.
Sárgája aranyában serceg
kitudja-milyen égi herceg
vagy sosemlesztyúk őrgrof, akit
önnön kanári színe vakít...
Miféle jelképek tökélyét
rontottam el, talán utolszor,
ma csütörtökön reggel nyolckor,
hogyan élvezem az evés kését?

A TOJÁSALAK mit határol?
Mennyit elmond ez múltról, máról
és sokdimenziós jövőről,
amelynek gondja folyton öröl:
Lehet ideutaznak mások
s ismervén annyi dolog nyitját,
gyönyörűen bebizonyítják,
hogymint egész mások a tojások!
Ha eljön ennek veszedelme -
mi lesz veled, szép földi elme?
Nézzük világunk megrendülten
térkép-tükörtojássá hűlten,
könnyet csal szemünkbe a torna:
ő volt a tökéletes forma,
múzeum, képtár, kaptár, gének
letéti helye, fészek-ének,
csíra-Akropolisz és bányá
kész adottságok Vatikánja -
és ha már serpenyőbe hulltunk
vele odalehet a múltunk,
de amíg tartalmas a forma -
tojás a netovábbok orma.

Pető Zsolt ÚJRA ITT VAGY HÁT

Újra itt vagy hát. Egyedül. Szobád a
semmi űrében - takaró, pohár, ágy -
vak, kifosztott szem: feketén világít
benne az élet.

És sötét minden Legalább megérted
mennyit érsz. Hallgasd csak: a csend, az éj z
hál agyadban, mint sivatagiba zárt szél.

Semmi vagy árnyék

sincsen kagylót fogsz a kezvedbe érzed
víz-simított kő a halál felé ta-
szít sekély tenger ragad el magadban
élsz holt iszapban

Nem szebb és nem szerényebb, mint a többi remete-szobor, vagy a remetéről el-
nevezett bankó.

Háromszor egy éves koromtól, március idusán program.

Ibolyaíllatú nagyanyám már előző este hagyma- és spenótlével zászlókat festett,
kis pálcikákra csirizelte és az izzószemű kályha mellett félkrumplikra tűzve szárít-
gatta. (Ézermesterek figyelem!)

A nyirkos pincemélyből előkerült egy csiganyáltól főlzalagozott, vedlett mirtusz-
koszorú.

Akkoriban ez a főlsofagozatos óvodások és az alsóbb tagozatú iskolások ünnepe
volt.

Szerényszagú nagymamám nem tudtam hova tenni.

Gyönyörű nap volt. Úgy röppültem utána, mint a trikolór a tanáczháza homlok-
zatán.

- Nem *Görgey volt az áruló, hanem EZ... hogy tudd! De nagyapának egy szót se!*

Korán megvásárolt liberális lehettem, mert utána a Plexiben málnaszörpöt kap-
tam meg grániitkockát.

Olyan dühvel szurkálta le a zászlócskákat, hogy a vágott székfű is fölnyögött ál-
mában.

A Plexi a múlt átkos maradványa volt édességbolt és cukrászda képében, és még
medvecukor is lógott, meg cipőfűző és kandiscukor. Csípős mentaillatú cukor-
pöttyeket lehetett kapni. Üveg edényekben sejtelmes selyemcukrot, cukorba forgatott
zselét.

Édes gyermekor!

A SZOBOR egy kanál cukor volt egy vödör mézben.

- *Nagyapádnak egy szót se!*

És évről évre leszurkálta a zászlócskákat, lerakta a koszorút, vékony ujjaival a le-
vegőbe bökött:

- *Látod, Ő volt a nemzetvesztő... de nagyapádnak...*

- *Judom, egy szót se!*

A Vöröshadsereg utca végén, a lóvásártér mellett laktunk.

Esténként a Szabad Európa és a Rádió London hullámzó adásaira aludtam el a
kettős ágy közepén.

Nagyapa elrejtett, összekaristolts fél és negyedrádiókat javított, átalakított, hangolt.

Napszálltakor hozták a kertek alatt kenyérruhával letakarva.

Néprádiókból varázsolt világvevőt, és akkor még Amerika volt a világ.

Anyám a cukorgyár legtovábbi telepére járt gépírni, napi hatvan kilométert vo-
natozva.

Az osztályidegen utazzon fapadon-mozgalom hőse.

- *Aludnak az őzikek* - próbálta aznapi anyaságát altatással kimeríteni, de
belealudt Schubertbe.

Én meg a gyermeki könnyortelenség biztonságával üvöltöttem:

- *Nem Zőzikek!*

S Anya újra kezdte a dalt, és én megvártam, míg feje lebukik, és fölültem, mint
krematóriumban a halottak, és főlsikoltottam:

- *Nem zőzikek! Nem zőzikek!*

És Anya kezdhette újra.

Nagyapa a kislámpa glóriájában, forrasztóon gőzében kucorgott egy kis-
sámlin.

Nagy a téglapadlós konyhában lábujjhegyen sütötte a lángost.

Anyám, arany-vörös haja ráfolyt a takaróra, mint a meghajszolt állat fölnyitt,

NEM BÍROM tovább! *Két óra utazás, kilenc óra zongorázás, sajtófélóra, szeminá-
rium, Apu berádiózik bennünket a tébolydóba vagy a börtönbe, János Pesten, és he-
tek óta nem ír, a gyerek nemzőzik. Anyukám, Te meg márciustizenötödikézel. Hu-
szonégy éves volt akkor és még harmincnégy évig bírta. Mert én megkegyelmeztem
neki és végre elaludtak a rőt vadak. Apóka áttekert Moszkvára, meg Rádió Tiranára,
nem tudom, belelapultam az álomba.*

Egy gömbvillám végigsörgött a krémszínű nagy szekrény élén, szurokszín csíkot
hagyott maga után és fölrobbantotta legszebb birsalma befőttejünket.

Anyám jószagú, meleg ölébe vörös székfűket hordok Baranyi kovács virágker-
tészetéből, de mire célhoz érnék, hideg kőlapot találok.

Öreges állják körül a sziklasírt, az örök ébren, a nagy kő nem hengeredett el.
Ecetet nyelek, savas esőt.

De azt is tudom, egy kicsit Kossuth Lajos is bűnös, akinek alsó fele ott van befa-
gyasztva márványba a téren.

Pofaszakállából hiányzik egy darab.

Ifjabb Bene Ferenc százados virtusának emléke.

Egy Messerschmittel ejtette le magát Szolnokon, negyvennégyben.

Nem tehetünk érdekében semmit.

A SZOBOR hátsó fele Terézia asszony intézményére nézett.

Minden idők följelentőjére, aki Ágyra-lányokat tartott apró szobácskájában.

Cukorgyári Évik és BUR vasúti Elvirák napozgattak a hátsó udvaron, megannyi puha macska.

Tarkójuk alá dugott kacsókkal, míg szőrcicájukon megcsillant a fény. Börcsök tár úr a gonorrhéától tartott kiselőadást.

Ma fóliasátrak állnak és a ház óvoda lett.

A SZOBOR hátsó felén keletkezett repedés szerelmeslevelek postaládájá, bár seggelyuka Lajosnak és konkurense a szemközti Intézménynek (Id. Postal) a mai napig megőrizte szerepét.

Nem úgy a Hunyadi utca, melyből Beloiannisz út lett.

A Répaföld egyesült a Régi Vásártérrel, és mi beköltözhattünk a Patikaházba, minden idők legproccabb épületébe, szemben a Kispiaccal, a Trafóházzal és a monoklival.

Szóval a Központban, ahol nem patkó-csengésre ébredtünk, hanem síncsikorgása és kellemes disznósarszag helyett rothadt káposzta örvendeztette meg Rehabilitált orrlukainkat.

Vasúti főtiszt Nagypapának megengedték, hogy életét megrövidítendő, villanyszereplő legyen az Alföldön. Szelíd erőszakkal megfosztották a forrasztóon illatától, a fölmelegedett rádiólámpákról leégő por szagától.

Bundás Kutyánk eső utáni bűzétől.

Odalett a malomdohogás, a kőpadlós konyha cipőkoppánása, a háromkereű kisbicikli festék-piroskája.

Ott maradt Fehér Emese, egy gyönyörű szénhajú leány, akit nem a kontraszt kedvéért szerettem, csak mert szép volt, mint az azóta sem látható égbolt.

Íme: most kézen fogható lányaim lettek, akik nem értik, ha rántothús szagú vasárnapokon elrántogatom őket a SZOBOR elől az eljövendő ünnepi ebéd ígéretével:

- *Menjünk, gyerekek, anyu megterített!*

A KÓDÖG röhög, utasokon marakodnak a Taxisok.

Egy magányos ciprus „női-egyed” kínjában valahol a Francia-Alpok alján. Dániában vizek egy kutya.

Úgy tűnik, minden rendbe van.

A SZOBORRAL álmodtam és valami fájó távoldásról, valaki fölemelt félelmetes magasra, fölülről láttam kikopaszodott haját, galambürülék fonta koszorú övezte koponyáját.

Mint a gyertyán a finom csordulások. Olyan magasan voltam, hogy madarak röptek mellettem és alattam is.

A villanydrótokon ezüst ökönyál és egy kései sárkányeregetés áldozata. Mókás emberek. Egy ló apró csápokat produkál és mégis halad.

Kinyitom a szemem. Sárga, piros, kék fénypázmák a plafonon, azután látom, hogy magas ajtó felső üvegablakai vetítenek reggeli filmet. Idegen szagok. Talán spirítusz. Anya illata nagyon gyöngye. Hát persze! Tegnap költöztünk!

Odarohanok az ablakhoz. Hohó. Az álom lebeg alattam. Ott a szobor. A drótok, a ló viszont sehol. Szomorú leszek hirtelen. Nem álom volt, egyszerű furcsa álom.

Tegnap láttam már, és most mindig láthatom, ha kinézek a térre. Elfárasztott tegnap a régi házban a pakolás, téblábolás. Anya karban hozott föl.

Akkor láthattam fölülről a szobrot, meg mindent.

Most már mindig láthatom? Sőt, csak azt láthatom?!

Pisílnem kell és sírnom. Nem fogok többet kinézni.

Nem érdekel. Utálom. A gázos udvar kell. Az eperfa.

Bundás... meg a kicsirkék. És ezentúl új óvodába kell mennem? Nem! De ha igen, direkt be fogok hugozni csendespihenőn, vagy hernyót etetek a pisisekkel. Én már jövőre isibe... mennék, de azt mondják, elvesztes lettem.

Hát... lehet.

Mégis kinézek. Azért itt sem fogok unatkozni.

Megpróbálhatok például leköpködni. Főleg a kopaszokra.

Nem! Nagyapa is kopasz, és honnan tudnám, hogy nem ő jön?

Fúj, de orvoságszag van! Hát persze. Ez a Patikaház. És ide vágyakoztak anyáék, már évek óta?

Mindjárt beteg leszek! Szemben a Kispiac. Az is bűdös, ideérezni. És mi lenne, ha a tojásokra lődöznék. Áh. Innét meglátnak.

Szar ez a hely, na!

(Folytatása következik.)

Pető Zsolt VONATON

(Szombat hely, indulás) Amikor veled együtt utaztunk vissza vasárnaponként más volt minden: élesebb a fény, melegebb a tavasz... s a fülkés csendben szavak nélkül egy közös világ alapjait kezdtük jeleinkből építeni (Vasvár) és szabályát gesztusaink üvegébe zárva

együtt falaztuk fel. *(Zalaszentiván)* Aztán hibáztunk... Túl sokat állt az idő, észre sem vettük, hogy bőrünk álnokul átveszi álruhánk illatát, szövését, a ráncokat és szeméinkből előkaparja a büszkeség nyers íriszét. ...akkor már meghaltunk... A tavasz rügyeit hideg kőszobrok fölött lengette a szél, havazott néha... *(Gelse) Szerda van. Egyre ismerősebb fák köszönnek át az ablakon. Állnak a földben: egy másik félvilág árny-fái... Megérkezem... (Végállomás, Nagykanizsa)*

Karay Lajos ÁLLOK A KERTBEN

Állok a kertben. Semmi nem mozdul. Sziromláng, vadbozót ölelkeznek, mint harcolók egy pillanattfelvételen.

A díszvirág de védtelen!
Fojtja folyondár-békecsók.
A dudván győzni nem tudót
ne sajnáld, tisztá értelem!

Ezer virágnyelven beszél,
de sértik, hát azértsem él,
így tüntet ő, az elnyomott,

nemhogy úrvolta szent jogán
megfojtaná a vadpogány,
acsarkodó zsványgyomot.

EGY ÁLLÓFOGADÁS VIRÁGAI

Néze titeket, aki lát,
vázányi rózsza, sok virág,
halni induló keresztények,
arcotok sárga túlvilág,

víz és üveg ábrázza fények
tigris láng-csikjait közétek,
illattá himnuszodik át
a percbé zsúfolt búcsúélet,

s kiéit, miért? Locsog, fecseg
az idegen vendégsereg.
(I) meddőség gyalázata!

Lesöprik a hulló imákat.
(S körülállja a házat a
vont kardú, hallgatag virághad.)

SZEMPONT

Kérdezzetük: "Bolond vagy-e?"
Feleljek? Megvonom a vállam.
A Partitúrát muzsikáljam,
ami nekem macskazene?

Ó hogyne, minden kellene,
de a színváltásban halál van
holnap helyeit. Meg kell hogy álljam,
hisz ha nem többje, érdeke

a Jobbik Jó a jobbnak, évek
harmincadát fizesse bár
kis életéből érte, mindegy.

A burjánzásra télítélet
ha jön, ne sírjon vesztén, mint egy
lépen ragadt bolond madár.

Szoliva János (ÍME...)

Íme az ember!
Latrok közt névtelen.

Feltűnik az utcán, tereken,
kocsmák hívják, bodegák,
ott keresi csavargó igazát.

Néhány fröccs után szószékre áll,
levegőt se vesz, prédikál.
Kitalálja a csodát,
s helyette
lélegzik a világ.

Nyírfalvi Károly A LAKÓ

A hatodik évben mindenből elege lett. Weisz Benjámin egyedül akart lenni. Nyitva hagyta a bejárati ajtót, s a macska ott is hagyta nyomban. Töltött egy pohárával. Felhajtotta. Aztán még eggyel. De nem gyűjtött rá. A dohányzást rég abbahagyta, a szertartás sem érdekelte, csak a figyelem, a csend, hogy hallja a gondolatait.

Egyre csak Thoreau járt a fejében. Neki könnyű volt dönteni. Ő azonban nem utálta az embereket. Csak egy időre egyedül akart lenni. Tenni mindent a maga idejében, a maga természetes tempójában. Írni meg olvasni, mikor rájön a kényszer. S csak szemlélni kívülről és belülről ezt a lassúnak tűnő életet, mely mégis elevenen lüktet a zsigereiben. Mit tegyen, hogy elűzzék otthonról, s ha igen, hová mehet még?

Hideg volt. A fészerbe ment szénért, a szénpor között talált még néhányat. Egy ölnyi lót is összegyűjtött, s lassan, mint akinek semmi dolga, befűtött. Készített egy csészényi kakaót, komótosan elkortyolta, közben igyekezett nem figyelni semmire. Összpontosított. Azaz ügyelt, hogy egyetlen dologra se figyeljen, agya teljesen tiszta legyen, s képes bármi elfogadására, befogadására, kigondolására.

A könyvespolchoz lépett, s gyors egymásutánban a földre szórta kedvenc: könyveit. Kazlat rakott belőlük, végül nem gyújtotta meg. Kilépett az udvarra, a levegőbe szimatolt. Busz húzott el a ház előtt, meg sem állt. Ajkbiggyeszítve, némán figyelte a jelenést, fogai között elengedett egy halk sóhajféle káromkodást. Belépett a házba. A papír elégett a kályhában, újra a fészerbe indult. Nem akart otthon maradni, mégis újra és újra próbálkozott a begyűjtással. Végül hagyta a csudába. A könyveket lerángatta a polcra, egyet magához vett. Elindult, maga sem tudta hová. Úgy nevezte ezt: *céltalan célzatosság*. Vagy fordítva: célzatos céltalanság. Mindig így talált rá a legérdekesebb dolgokra, jelenetekre, feljegyzésekre méltó eseményekre.

Benézett apró kávéházakba, sörözőkbe, ivott ezt-azt, elolvasta az otthagytott újságokat, egy francia filmben képzelte magát, valami Godard, ha jól emlékszik.

Aztán egy helyütt belépett a női wc-be, és megfordult az élete. A wc néptelen volt, tévedése senkit nem zavart, s mikor rádöbbsent, halálosan elszégyellte magát. Mormolni kezdett valamit, s úgy folytak belőle a szavak, mint írás közben, csak félszemmél odafigyelve ellenőrizetlenül.

Napokig az esemény hatása alatt élt. A családjára gondolt, folyton-folyvást arra, csak ők meg ne tudják. Mostmár kétszeresen is el akart tűnni a világból.

Tavasza, meleg időre várt. A hétvégét jól kihasználta. Rendet rakott a fészerben, s a következő héten szinte mindennap becsempészett valami apróságot. Egy matracot, egy földre állítható polcot, egy asztalkát, egy könyvespolcot, s tervezte, elképzelte új, titkos életét e helyen.

Esténként kilopószik majd, és ott ír meg olvas. Ha nagyon fáradt, ott alszik. Hajnaltáját visszatér, s folytatja megszokott életét. Velük is van, meg nem is, kint is van, meg bent is. Egyedül lehet, ha úgy kívánja, mintha nagyobb lenne a lakás egy szobával.

Mindez nyáron feltűnés nélkül végbevihető. De télen? Fűtés idején? Ezt még végig kell gondolni. Persze ott a padlás. Rejtőzni, vagy tárolni bármit nagyszerűen megfelel.

Elment, s véletlenül felfedezett egy képeslapboltot. Vásárolt egy csomót. Egy részét feladta különböző barátainak, egy részét a családjának. Szeretettel - volt az aláírás. Vonatra ült, nézte a tájat. Leszállt az est, s ahogy nézett kifelé az ablakon, új és új ráncokat fedezett fel az arcán, a homlokán, s hirtelen megsokasodtak ősz hajszálai. A következő állomáson leszállt, és vett egy jegyet vissza. Elaludt, míg várta a vonatot. Bármelyiket, amelyik elviszi.

Vagy vissza.